

УДК 657:334.012.64

JEL Classification: M41, H25

DOI: <https://doi.org/10.54929/2786-5738-2024-12-09-01>

ПРОЦЕС РЕАЛІЗАЦІЇ АУТСОРСИНГОВИХ ПОСЛУГ З ОБЛІКУ, ОПОДАТКУВАННЯ ТА ЗВІТНОСТІ ДЛЯ ФІЗИЧНИХ ОСІБ – ПІДПРИЄМЦІВ

THE PROCESS OF OUTSOURCING ACCOUNTING, TAXATION AND REPORTING SERVICES FOR INDIVIDUAL PERSONS - ENTREPRENEURS

Чернецька О. В.

Кандидат економічних наук, доцент,
доцентка кафедри обліку, оподаткування та управління
фінансово-економічною безпекою,
Дніпровський державний аграрно-економічний університет,
м. Дніпро, Україна
ORCID: 0000-0002-4691-636X

Драницька С. В.

Здобувач ОПП «Облік і оподаткування»
першого (бакалаврського) рівня вищої освіти,
факультет обліку і фінансів,
Дніпровський державний аграрно-економічний університет,
м. Дніпро, Україна
ORCID: 0009-0004-1620-6369

Olga Chernetska

PhD, Associate Professor at the Department of Accounting,
Taxation and Management Financial and Economic Security,
Dnipro State Agrarian and Economic University,
Dnipro, Ukraine

Seraphima Dranytska

Student of the «Accounting and Taxation»
First (Bachelor) Level of Higher Education,
Faculty of Accounting and Finance,
Dnipro State Agrarian and Economic University,
Dnipro, Ukraine

В статті досліджено процес реалізації аутсорсингових послуг з обліку, оподаткування та звітності для фізичних осіб – підприємців. Встановлено актуальність бізнесу в формі реєстрації фізичною – особою підприємцем та доцільність залучення бухгалтерських аутсорсингових послуг. Метою дослідження є визначення особливостей облікового супроводу бізнес-діяльності, оподаткування та звітності фізичних осіб – підприємців на умовах аутсорсингу. Для досягнення мети було використано методичний інструментарій, зокрема, методи монографічного дослідження, синтезу і аналізу, узагальнення, опису, систематизації, візуалізації результатів дослідження в рамках системного та логічного підходу. Акцентовано увагу на складових аутсорсингових послуг для фізичних осіб – підприємців. Наголошено на різновидах систем оподаткування фізичних осіб – підприємців, можливостях та обмеженнях кожної системи оподаткування. Узагальнено процес реєстрації фізичних осіб – підприємців, вибір системи оподаткування, реєстрацію місця провадження бізнесу, реєстрацію реєстратора розрахункових операцій, формування та подання податкової звітності. Наголошено на можливостях дистанційної реалізації аутсорсингу з обліку, оподаткування та звітності для фізичних осіб – підприємців. Наведено алгоритм реєстрації фізичних осіб – підприємців в застосунку Дія за допомогою електронного цифрового підпису, внесення змін щодо діяльності, акцентовано на етапі вибору системи оподаткування. Наголошено на необхідності подання інформації до Державної податкової служби України про об'єкти, через які провадиться діяльність фізичної особи – підприємця. Описано види реєстраторів розрахункових операцій, наведено їх переваги та особливості застосування, а також шляхи реєстрації. Зазначено можливості у виборі способу формування та подачі податкової звітності до Державної податко-

вої служби. Наголошено на основних недоліках для підприємців процесу передачі бухгалтерських обов'язків третій стороні та виокремлено шляхи їх усунення надавачами бухгалтерських аутсорсингових послуг. Узагальнено в схематичному вигляді процес реалізації бухгалтерських аутсорсингових послуг для фізичних осіб – підприємців. Практична цінність дослідження полягає в систематизації особливостей обліку, оподаткування та звітності фізичних осіб – підприємців для побудови чіткого алгоритму дій для надавача аутсорсингових послуг. Основні результати дослідження сформульовано з огляду на практичний досвід авторів, стаття є емпіричною. Перспективою подальших досліджень визначено пошук напрямів оптимізації процесу надання бухгалтерських аутсорсингових послуг для фізичних осіб – підприємців. Тип статті – теоретична.

Ключові слова: аутсорсингова послуга; фізична особа – підприємець; облік; оподаткування; звітність; реєстратор розрахункових операцій; електронний кабінет платника податків.

The article examines the process of outsourcing accounting, taxation and reporting services for individual entrepreneurs. The relevance of business in the form of registration by an individual entrepreneur and the expediency of involving accounting outsourcing services have been established. The purpose of the study is to determine the peculiarities of accounting support of business activities, taxation and reporting of natural persons - entrepreneurs under the conditions of outsourcing. To achieve the goal, a methodological toolkit was used, in particular, methods of monographic research, synthesis and analysis, generalization, description, systematization, visualization of research results within the framework of a systematic and logical approach. Attention is focused on the components of outsourcing services for individual entrepreneurs. Different types of taxation systems for natural persons – entrepreneurs, opportunities and limitations of each taxation system are emphasized. The process of registration of natural persons - entrepreneurs, selection of the taxation system, registration of the place of business, registration of the registrar of settlement transactions, formation and submission of tax reporting is summarized. The possibilities of remote outsourcing of accounting, taxation and reporting for individual entrepreneurs are emphasized. The algorithm for registering natural persons - entrepreneurs in the Diya application using an electronic digital signature, making changes to activities, is given, with an emphasis on the stage of choosing a taxation system. It was emphasized the need to submit information to the State Tax Service of Ukraine about the objects through which the activity of an individual entrepreneur is carried out. The types of settlement transaction recorders are described, their advantages and application features are given, as well as ways of registration. Possibilities in choosing the method of formation and submission of tax reporting to the State Tax Service are indicated. The main shortcomings for entrepreneurs in the process of transferring accounting responsibilities to third parties are emphasized and the ways to eliminate them by providers of accounting outsourcing services are highlighted. The process of implementing accounting outsourcing services for individual entrepreneurs is summarized in a schematic form. The practical value of the study lies in the systematization of accounting, taxation and reporting features of natural persons - entrepreneurs to build a clear algorithm of actions for the provider of outsourcing services. The main results of the research are formulated based on the practical experience of the authors, the article is empirical. The prospect of further research is the search for ways to optimize the process of providing accounting outsourcing services for individual entrepreneurs. Type of article – theoretical.

Key words: outsourcing service; natural person – entrepreneur; accounting; taxation; reporting; registrar of settlement operations; electronic account of the taxpayer.

ВСТУП

Бухгалтерські послуги стали важливою та ефективною стратегією для бізнесу в сучасному бізнес-середовищі. Основна ідея полягає в тому, щоб делегувати такі бухгалтерські завдання, як ведення бухгалтерського обліку, звітність, податковий і фінансовий аналіз, висококваліфікованим зовнішнім експертам або фірмам. Однією з головних переваг аутсорсингу бухгалтерських послуг є можливість компанії зосередитися на своїй основній діяльності, витрачаючи менше часу та ресурсів на адміністративні завдання. Вартість і наявність висококваліфікованих фахівців є ще однією привабливою перевагою, оскільки компанія може отримати якісні бухгалтерські послуги за конкурентними цінами. У цьому контексті пошук бухгалтерських послуг визнається не лише рішенням економічної справедливості, а й стратегічним кроком у напрямку підвищення конкурентоспроможності та стабільності компанії в умовах сучасного бізнес-середовища.

Фізичні особи – підприємці (ФОП) є рушійною силою сучасного бізнесу, тому попит на аутсор-

сингові послуги з обліку і оподаткування у цих суб'єктів підприємництва зростає. Фізичні особи – підприємці направляють свої зусилля на розвиток бізнесу, а для розв'язання облікових питань залучають фахівців на умовах аутсорсингу. Аналіз особливостей обліку, оподаткування та звітності фізичних осіб – підприємців є актуальними для їх якісного облікового супроводу на умовах аутсорсингу, що зумовлює актуальність дослідження.

ОГЛЯД ЛІТЕРАТУРИ

Питання аутсорсингу, зокрема його актуальність та переваги, в основному висвітлюються в інтернет-джерелах – офіційних сайтах компанії, які пропонують аутсорсингові послуги з обліку, оподаткування та звітності фізичних осіб – підприємців. Безпосередньо питання з особливостей обліку, оподаткування та звітності підприємців на спрощеній системі оподаткування цікавлять вчених та практиків. Зокрема, фахівець Луценко І. С. [5] аналізував особливості бізнесу за умов спрощеної системи оподаткування. Фахівці Гошовська В. В., Масалітіна В. В. та На-

конечна С. [2] аналізували визнання витрат при спрощеній системі оподаткування.

Вчені акцентують увагу, що «спрощену систему оподаткування, обліку та звітності слід вважати ефективним інструментом стимулювання розвитку малого підприємництва та забезпечення достатнього рівня ділової активності у державі» [2]. На доцільності та важливості підтримки бізнесу завдяки спрощеній системі оподаткування наголошують фахівці Парфенюк Т. В. Яструбський М.Я. На думку вчених, «спрощена система оподаткування значно полегшує життя суб'єктам підприємницької діяльності обсяги обороту яких не є досить великими» [6]. Фахівці аналізують переваги та недоліки спрощеної системи оподаткування [4], аспекти державної підтримки малого бізнесу в умовах війни в Україні завдяки зменшенню ставки єдиного податку [4] та наголошують на необхідності податкового планування в умовах сплати єдиного податку [3]. Попередні напрацювання авторів статті було присвячено аналізу особливостей формування фінансових результатів діяльності в обліку фізичних осіб – підприємців [1].

Практичні аспекти щодо особливостей обліку, оподаткування та звітності фізичних осіб – підприємців постійно висвітлюються в спеціальних бухгалтерських інтернет-виданнях, на сайті Державної податкової служби (ДПС) України [8], а також є предметом вебінарів та податкових блогів. Законодавство регламентує діяльність суб'єктів підприємництва завдяки нормативним актам [7, 9, 10]. З огляду на динамічні зміни в законодавстві ці питання завжди висвітлюються в інтернет-джерелах, отже, інтерес до них підтверджує актуальність дослідження.

МЕТА ТА ЗАВДАННЯ

Метою статті є аналіз особливостей обліку, оподаткування та звітності фізичних осіб – підприємців для потреб їх якісного облікового супроводу на умовах аутсорсингу. Завдання статті полягає в систематизації визначених особливостей в контексті побудови чіткого алгоритму дій для надавачів аутсорсингових послуг бізнесу фізичним особам – підприємцям.

МЕТОДИ ДОСЛІДЖЕННЯ

Для досягнення мети дослідження було використано метод монографічного дослідження, що передбачає огляд наукової літератури з теми дослідження; аналіз наукових досліджень було наведено завдяки прийому синтезу і аналізу, методам систематизації. В процесі дослідження практичних аспектів, пов'язаних з наданням аутсорсингових послуг з обліку, оподаткування та звітності фізичних осіб-підприємців, було застосовано методи узагальнення і опису. Основні висновки та результати дослідження було сформульовано за допомогою системного та логічно-

го підходу, а також візуалізації результатів дослідження в схематичному вигляді.

РЕЗУЛЬТАТИ

Серед складових аутсорсингових послуг для фізичних осіб – підприємців можна виділити: реєстрацію ФОП, вибір системи оподаткування, реєстрацію місця провадження бізнесу, реєстрацію реєстратора розрахункових операцій (РРО), визначення суми доходу (для платників єдиного податку) та витрат (для платників податків на загальній системі), кадровий облік, визначення суми податків (залежно від наявних об'єктів оподаткування), формування та подання податкової звітності. Перелік складових аутсорсингових послуг може бути розширений відповідно до особливостей діяльності та системи оподаткування.

Відповідно до законодавства України для фізичних осіб, які легалізували свій бізнес, пропонується на вибір два види систем оподаткування – загальна та спрощена. Загальна система оподаткування фізичних осіб – підприємців характеризується тим, що відсутні обмеження щодо виду діяльності, граничних обсягів одержаного доходу, а також кількості працівників. Проте для багатьох фізичних осіб – підприємців найулюбленішою системою оподаткування є спрощена. Вона характеризується малим податковим навантаженням, що дуже зручно для малого бізнесу, а також спрощеними вимогами щодо обліку, оподаткування та звітності, проте є низка обмежень, такі як види діяльності відповідно до класифікатора (КВЕД), якими заборонено займатись на єдиному податку; кількість працівників; кому можна надавати послуги, а кому заборонено; ліміт обсягу доходу.

Реєстрацію ФОП може бути здійснено онлайн та офлайн. Важливим є допомога фізичній особі – підприємцю у виборі видів діяльності. Потрібно врахувати всі бізнес-процеси та обмеження щодо бажаної групи оподаткування. Найбільш зручний спосіб – це онлайн реєстрація через Дію. Але для фізичних осіб, які не мають реєстраційного номера облікової картки платника податків (РНОКПП), не можна скористатися послугою «Автоматична реєстрація ФОП» відповідно до законодавства. Тому реєстрація таких ФОПів може бути здійснена за допомогою державних реєстраторів фізичних та юридичних осіб. Реєстрація через застосунок Дія проходить швидко, проте вимагає наявності електронного цифрового підпису (Дія.Підпис, електронний ключ від ПриватБанк або інших постачальників довірчих електронних послуг). При заповненні онлайн-заявки доцільно звернути увагу на пункт, пов'язаний зі спрощеною системою оподаткування: таким чином ФОП автоматично переведуть на цю систему, але з 1 числа наступного місяця, що

настає після реєстрації, до цього він буде перебувати на загальній системі. Окремий пункт стосується відсоткової ставки єдиного податку – наприклад, для 2 групи вона коливається з 10-20 відсотків, тому треба переконатись, яку відсоткову ставку використовуються територіальною громадою, де фактично реєструється ФОП. Якщо виникає необхідність внести зміни, наприклад, додати КВЕД, то в режимі Дія передбачено послуга «Внесення змін про ФОП». Після реєстрації всі облікові дані можна переглянути в електронному кабінеті платника податків – це безкоштовний функціонал ДПС України для потреб підприємців.

Після реєстрації потрібно подати до ДПС документ «Повідомлення про об'єкти оподаткування або об'єкти пов'язані з оподаткуванням або через які провадиться діяльність фізичної особи – підприємця» (за формою 20-ОПП), в якій зазначається місце провадження бізнесу, наприклад, магазин, кафе, склад або орендований офіс, в якому фактично працює ФОП. Якщо діяльність, наприклад інтернет-магазину, проводиться вдома, то Повідомлення (20-ОПП) подається на адресу фактичної реєстрації ФОП.

Якщо ФОП має розрахункові операції (приймання готівки, оплати картою через платіжні системи банків), то за певних умов виникає необхідність в застосуванні реєстратора розрахункових операцій. Для підприємців є 2 види реєстраторів розрахункових операцій – це стаціонарні та програмні.

Класичні РРО дуже зручні для тих ФОП, які займаються торгівлею великої кількості товарів офлайн або надають послуги у сфері ресторанного бізнесу, адже в основному РРО синхронізуються під відповідно управлінську програму для ведення обліку. Щодо витрат з обслуговування касового апарату, то вони значно вищі за користуванням програмним РРО, окрім цього потрібно слідкувати за терміном його експлуатації, бо якщо він минув, то відповідно Z-звіти (загальний звіт по чеках за кожен день) не відправлялись до податкової і це буде вважатись порушенням, тобто фактично не провели розрахункову операцію через РРО і відповідно будуть застосовуватись штрафні санкції.

Більш цікавим і зручним для підприємців, які шукають допомогу в аутсорсингових компаніях, є використання програмних реєстраторів розрахункових операцій (ПРРО) – це спеціальна комп'ютерна програма, яка встановлюється на будь-який пристрій - від комп'ютера до сенсорного телефону. Програмні РРО набирають зараз дуже велику популярність, адже ними можна користуватись на невизначений термін на відміну від стаціонарного. До переліку популярних програмних РРО відносяться Checkbox,

Вчасно.Каса, Poster, E-Check, Cashalot, також є безкоштовний ПРРО від ДПС України та інші. Підприємець на свій смак обирає більш йому зручний.

Надавачі аутсорсингових бухгалтерських послуг мають зареєструвати РРО або ПРРО. Зареєструвати РРО можна в електронному кабінеті платника податків. Окремі програмні РРО також можна просто та швидко зареєструвати через програмний додаток (наприклад, Checkbox дозволяє реєструється через додаток, на відміну від Poster). Кожен реєстратор розрахункових операцій вимагає реєстрацію торговельної точки, яка має бути відображена в попередньо поданій формі 20-ОПП.

Аутсорсингові послуги з обліку, оподаткування та звітності фізичних осіб – підприємців включають формування та подання податкової звітності в ДПС України. Взагалі законодавство, зокрема пункт 49.3 статті 49 Податкового кодексу України [7], передбачає декілька варіантів подачі звітності, проте найзручнішим є подача електронної форми звітності. Електронний кабінет платника податків забезпечує можливість складання, перевірки та подання до ДПС звітності фізичних осіб – підприємців. Приват – 24 для бізнесу дає можливість скласти та здати податкову звітність. ІТ-розробники пропонують набір програм для формування податкової звітності, наприклад, Соната, Fredo Звіт тощо.

Таким чином, бухгалтерські аутсорсингові послуги включають багато аспектів виходячи з особливостей діяльності клієнтів, їх запитів, змін в законодавстві тощо. Для фізичних осіб – підприємців можна виділити недоліки в аутсорсингу, зокрема, втрата контролю над фінансами у випадку передачі бухгалтерських обов'язків третій стороні; проблеми з безпекою даних через ризик, що конфіденційна інформація може бути не належним чином захищена; можливість неврахування специфіки бізнесу, що може призвести до помилок у веденні бухгалтерії. Проте, за умови високої кваліфікації надавача аутсорсингових бухгалтерських послуг ці недоліки усуваються, зокрема, шляхом дотримання умов конфіденційності, своєчасного аналізу нормативних змін, забезпечення програмами для ефективного електронного документообігу, які допоможуть в роботі зі звітами, податковими накладними, актами, рахунками та іншими документами. Для більшості ФОП специфіка бізнесу є схожою, тому реалізація складових аутсорсингу в більшості випадків буде налагодженою та звичною процедурою. Схематично процес реалізації аутсорсингових послуг з обліку, оподаткування та звітності для фізичних осіб – підприємців узагальнено на рис. 1.

Рис. 1. Реалізація аутсорсингових послуг з обліку, оподаткування та звітності для фізичних осіб – підприємців

Джерело: узагальнено авторами

ДИСКУСІЯ

Виокремлені переваги застосування бухгалтерських аутсорсингових послуг для фізичних осіб – підприємців мають переважати можливі ризики та недоліки передачі облікових функцій третій стороні, тому важливим для підприємця є пошук висококваліфікованого надавача послуги. Для бухгалтера – надавача аутсорсингових послуг важливим є побудова чіткої послідовності дій для уникнення помилок та непорозумінь з клієнтами на умовах конфіденційності, високого рівня обізнаності нормативних актів та оптимізації електронного документообігу.

ВИСНОВКИ

Аутсорсингові бухгалтерські послуги стали важливою складовою сучасного бізнесу. Фізичні особи – підприємці направляють свої зусилля на розвиток бізнесу, а для розв'язання облікових питань залучають фахівців на умовах аутсорсингу. Практичні аспекти щодо особливостей обліку, оподаткування та звітності фізичних осіб – під-

приємців постійно висвітлюються у спеціальних бухгалтерських інтернет-виданнях, на сайті ДПС України, а також є предметом вебінарів та податкових блогів. Бухгалтерські аутсорсингові послуги включають багато аспектів виходячи з особливостей діяльності клієнтів, їх запитів, змін в законодавстві тощо. Перелік складових аутсорсингових послуг може бути розширений відповідно до особливостей діяльності та системи оподаткування. Якісний бухгалтерський аутсорсинг для фізичних осіб – підприємців передбачає дотримання умов конфіденційності, своєчасний аналіз нормативних змін, забезпечення програмами для ефективного електронного документообігу, які допоможуть в роботі зі звітами, податковими накладними, актами, рахунками та іншими документами. Перспективою подальших досліджень визначено пошук напрямів оптимізації процесу надання аутсорсингових послуг з обліку, оподаткування та звітності для фізичних осіб – підприємців.

БІБЛІОГРАФІЧНИЙ СПИСОК:

1. Chernetska, O.V. (2019). Osoblyvosti formuvannia finansovykh rezultativ v obliku fizychnykh osib – pidprijemtsiv [Features of the formation of financial results in the field of physical processes - entrepreneurs]. *Modern Economics*, (14), 285-289. DOI: [https://doi.org/10.31521/modecon.V14\(2019\)-44](https://doi.org/10.31521/modecon.V14(2019)-44) [in Ukrainian].
2. Hoshovska, V. V., Masalitina, V. V., & Nakonechna, S. A. (2021). Vyznannia vytrat ta yikh audyt pry sproshchenii systemi opodatkovannia. [Recognition of expenses and their audit under a simplified taxation system]. *Naukovyi visnyk Uzhhorodskoho natsionalnogo universytetu - Scientific Bulletin of the Uzhhorod National University*, (38), 22-28. DOI: <https://doi.org/10.32782/2413-9971/2021-38-4> [in Ukrainian].
3. Hretsa, Ya.V. (2020). Pravovi aspekty zastosuvannia sproshchenoi systemy opodatkovannia pid chas zdiisnennia podatkovoho planuvannia [Legal aspects of the application of the simplified taxation system during tax planning]. *Vcheni zapysky TNU imeni V.I. Vernadskoho - Academic notes of TNU named after V.I. Vernadskyi*, (31(70)), 124-128. DOI: <https://doi.org/10.32838/2707-0581/2020.1/23> [in Ukrainian].
4. Kozynets, I.H., & Kravchenko, O.V. (2020). Sproshchena systema opodatkovannia v Ukraini: perevahy ta nedoliky [Simplified taxation system in Ukraine: advantages and disadvantages]. *Yurydychnyi naukovyi elektronnyi zhurnal - Legal Scientific Electronic Journal*, (3), 242-245. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0374/2020-3/58> [in Ukrainian].
5. Lutsenko, I. S. (2020). Opodatkovannia platnykiv yedynoho podatku v suchasnykh umovakh vprovadzhennia podatkovoi reformy [Taxation of single tax payers in modern conditions of implementation of tax reform]. *Ekonomika ta derzhava - Economy and the state*, (6), 131–135. DOI: 10.32702/2306-6806.2020.6.131 [in Ukrainian].
6. Parfeniuk, T.V. & Yastrubskiy, M.Ya. (2022). Osoblyvosti zastosuvannia sproshchenoi systemy opodatkovannia v ukraini v umovakh voiennoho chasu [Peculiarities of the application of the simplified taxation system in Ukraine in wartime conditions]. *Ekonomika ta suspilstvo - Economy and society*, (44). DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2022-44-27> [in Ukrainian].
7. Podatkovi Kodeks Ukrainy: Zakon Ukrainy vid 2 grud. 2010 roku No 2755-IV [Tax Code of Ukraine: The Law of Ukraine from December 2 2010, No 2755-IV]. *zakon.rada.gov.ua*. Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17#Text> [in Ukrainian].
8. Yak FOP obraty sproshchenu systemu opodatkovannia? [How to choose a simplified taxation system for a sole proprietorship?] (09.10.2023). *tax.gov.ua: vebsait - tax.gov.ua: website*. Retrieved from <https://tax.gov.ua/baneryi/onlayn-navchannya/ediniy-podatok/fizichni-osobi/717028.html> [in Ukrainian].
9. Pro derzhavnu reiestratsiiu yurydychnykh osib, fizychnykh osib - pidprijemtsiv ta hromadskykh formuvan: Zakon Ukrainy vid 15 trav. 2003 roku No 755-IV [About state registration of legal entities, natural persons - entrepreneurs and public formations: Law of Ukraine from May 15 2003, No 755-IV]. *zakon.rada.gov.ua*. Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/755-15#Text> [in Ukrainian].
10. Pro zastosuvannia reiestratoriv rozrakhunkovykh operatsii u sferi torhivli, hromadskoho kharchuvannia ta posluh: Zakon Ukrainy vid 6 lyp. 1995 roku No 265/95-VR [On the use of registrars of settlement operations in the sphere of trade, public catering and services: Law of Ukraine from July 6 1995, No 265/95-VR]. *zakon.rada.gov.ua*. Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/265/95-%D0%B2%D1%80#Text> [in Ukrainian].